

PERSONALITĂȚI DE VAZĂ ALE INTELECTUALITĂȚII TEHNICE DIN BASARABIA

*„Sunt puține regiuni care au atâția fruntași distinși,
dar necunoscuți opiniei publice românești, din Basarabia”
(Gheorghe Bezviconi)*

Ion INCULEȚ - fizician, om politic, membru titular al Academiei Române

Ion Inculeț s-a născut la 5 aprilie în s. Rezeni, județul Chișinău. După absolvirea Seminarului teologic din Chișinău (1905) se înscrie la facultatea de fizică și matematică a Universității din Dorpat (azi – Tartu, Estonia), unde în curând își abandonează însă studiile din cauza închiderii temporare a acestei instituții, motivul fiind manifestările studenților întru susținerea primei revoluții ruse. Revenind la Chișinău, se include în vâltoarea evenimentelor politice din Basarabia. Colaborează la ziarul românesc “*Basarabia*”, unde publică o serie de articole în diverse probleme.

În 1907, probabil, se înscrie la facultatea de fizică și matematică a Universității din St.Petersburg, pe care o absolvește în 1911, având recomandare pentru pregătirea profesoratului. Între anii 1911-1917 lucrează în calitate de profesor la școala reală, școala comercială, gimnaziul de fete din St.Petersburg, în care a ținut lecții de algebră și geometrie. Potrivit unelor informații, neatestatate deocamdată documentar, a colaborat la revistele de popularizare a științei “*Vestnik znania*” (“Mesagerul cunoștințelor”) și “*Naucinoe obozrenie*” (“Revista științifică”), în care unele materiale apăreau fără semnătură.

În anul 1917 participa activ la viața social-politică din St.Petersburg, fiind ales membru al Sovietului orășenesc de deputați ai muncitorilor și soldaților din partea Uniunii profesorilor, unde acumulează cunoștințe ample și experiență bogată de luptă politică.

La finele lunii august 1917 revine în Basarabia, în calitate de emisar al Guvernului Provizoriu. Aici se acomodează la noile condiții create, îmbrățișând în primul rând ideea eliberării naționale, și se lansează vertiginos în viața politică și socială din ținut. La 21 noiembrie 1917 este ales președinte al Statului Țării.

După unirea Basarabiei cu România Ion Inculeț a continuat să joace un rol semnificativ în viața politică. În diferite timpuri, în dependență de mediul politic, a deținut înalte funcții: de ministru al Basarabiei, ministru al sănătății politice, ministru de interne, ministru al comunicațiilor și vicepreședinte al consiliului de Miniștri al României.

Pentru meritele sale politice și științifice fizicianul Ion Inculeț la 10 octombrie 1918 este ales membru titular al Academiei Române, secția științifică. În calitate de deținător al acestui titlu onorific, în 1919 prezintă în aula Academiei discursul de recepție “*Spațiul și timpul în nouă lumină științifică*”, înfățișând cele mai noi teorii în problema respectivă. În formă de răspuns la discurs a luat cuvântul eminentul savant român în domeniul chimiei academicianul Petre Poni. Referindu-se ulterior, în 1940, la acest discurs, membrul Academiei Române, profesorul Ionescu-Sisești l-a calificat ca “*o disertație remarcabilă*”, care “*dovedea profunda pregătire științifică*” a autorului.

A murit Ion Inculeț la 18 noiembrie 1940.

Rubrică susținută de Valeriu Dulgheru